

מבצע "חרבות ברזל" – מגמות ברשתות החברתיות במזרח ירושלים

עדכון סוף השבוע – 22 באוקטובר 2023

-פנימי-

התייחסות לעידוד עלייה של יהודים להר הבית

בסוף השבוע המשיכו להישמע הדים לשיח המתוח סביב מסגד אל-אקצא, עת דווח ביום שבת [21.10] על "קריאתם של ארגוני המקדש לפלוש למסגד" ביום ראשון [22.10], על מנת "להתפלל לשלום חיילי הכיבוש הנלחמים במערכת מבול אל-אקצא". "הבעיה היא אינה במספר הפולשים, שירד משמעותית עם תחילת המערכה בעזה, אלא בעיקרון עצמו", הסביר החוקר עבדאללה מערוף, "מאז תחילת האירועים הכיבוש מגביל את המתפללים המוסלמים המעוניינים להגיע לאל-אקצא, אבל פותח את הדרך למתנחלים לפלוש למסגד באין מפריע". לדברי מערוף, הסיבה לפעילות היהודית האינטנסיבית סביב המסגד נועדה "לאתגר את ההתנגדות הפלסטינית, שפתחה במערכה בעקבות ההפרות באל-אקצא", והסביר כי "קבוצות הקיצוניים מבקשות לדבוק במסגד על מנת להציג את עצמן כמנצחות". בסוף דבריו, פנה מערוף לצעירי ירושלים והסביר כי "הכיבוש עדיין חושש מהם ומהתגובה שלהם לפעולות שהוא נוקט בעזה, ירושלים ואל-אקצא".

טענות להגבלת התפילה במסגד אל-אקצא ביום שישי

- ביום שישי [20.10] "כוחות הכיבוש מנעו מקבוצה גדולה של תושבי ירושלים להיכנס לתפילה במסגד אל-אקצא", וגם "היו בכוננות גבוהה בוואדי ג'וז - גם שם נמנע מהמתפללים לקיים את תפילת יום השישי". בתגובה, מספר צעירים ערכו את התפילה ברחוב א-זהרה. "מרב הקשישים, הצעירים והנשים נמנע מלהיכנס למסגד, וראיתי אפילו שלאיש זקן בן 70 לא נתנו להיכנס", סיפרה אחת מתושבות העיר שביקשה להתפלל במסגד, "חיילי הכיבוש מנעו ממני גם להתפלל בשער האריות, והביאו חיילת שתדחף אותי - אבל אנחנו כל הזמן ננסה להמשיך ולהתפלל במסגד".
- זימד עיד משארה, תושב ג'בל מוכבר, סיפר כי אחד החיילים שהוצבו בשער האריות מנע ממנו מלהיכנס לעיר העתיקה משום שהוא מג'בל מוכבר, והסביר כי "הכוחות רוצים לגרש את תושבי ירושלים ולא לאפשר להם להתפלל".
- באותו יום פורסמו ברשת סרטונים רבים המתעדים את "ההגבלות של כוחות הכיבוש נגד המתפללים" - אלו שרצו להיכנס לאל-אקצא אך גם אלו שקיימו תפילות משותפות במוקדים שונים במזרח העיר. באחד מהסרטונים נראים שוטרים צועקים לעבר מתפללים שיחזרו לבתיהם "ומכים אותם באלות", ובסרטון אחר תועד ירי של רימוני גז לעבר קבוצת צעירים ודהירה של מכת"זית לכיוונם.
- במקביל, פורסמו במהלך סוף השבוע סרטונים של אנשי דת ופעילים חברתיים הקוראים לתושבי מזרח העיר להגיע למסגד אלאקצא. השיח' עבדאללה אל-אערג', תושב ג'בל מוכבר, עודד את הגולשים להגיע למסגד "שסובל ממחסור במתפללים", וציין כי מי שנמנע ממנו להיכנס צריך להתפלל בשערי המסגד או במקוה הכי קרובה אליו.
- ברשתות תקשורת רבים דווח כי בסופו של דבר התפללו באלאקצא ביום שישי בצהריים כ-5,000 מתפללים בלבד, מספר נמוך בהרבה מהממוצע בעתות שגרה.

טענה להחרמת התכולה של בית התפילה באב א-רחמה

במקביל למתיחות בשערי מסגד אל-אקצא, סיפרו ביום שבת [23.10] מתפללים כי מאז תחילת הלחימה בעזה "משטרת הכיבוש בזהה את רוב תכולת בית התפילה באב א-רחמה - חתכה את הכבלים של המאווררים והשעונים, החרימה כיסאות והוציאה ציוד ששייך למתפללים".

טענות לפרסום פוסטים מסיתים על ידי גולשים יהודים

"בעוד שהכיבוש עוצר מאות פלסטינים בירושלים, שטחי הפנים והגדה המערבית באשמת 'הסתה', וחברת 'מטא' אוסרת על פרסום של תכנים התומכים בסוגייה הפלסטינית, הפולשים הבולטים למסגד אל-אקצא, ביניהם תום ניסני, מפרסמים בחופשית פוסטים מסיתים ומביעים שמחה על מעשי הטבח בעזה", פורסם ביום שבת [21.10] ברשת, בהתייחס לפוסט שפורסם על ידו בו נכתב ש"אין בעזה חפים מפשע - נקודה".

עימותים בין צעירי השכונות לבין כוחות הביטחון

במהלך סוף השבוע נרשמו מספר עימותים בין צעירים ממזרח העיר לבין כוחות הביטחון - במ"פ שועפאט ובא-טור - שם דווח על "מכת"זיות שריססו את בתי התושבים בבואש". בעימותים שפרצו בסילוואן סופר גם על "ירי של רימוני גז באופן אקראי". בנוסף, ברחבי הרשת דווח על מעצרים וזימונים לחקירה של צעירים רבים משכונות העיר - העיר העתיקה, צור באהר, ראס אל-עמוד ועוד. אחד מהמעצרים בסילוואן לווה ב"פלישה לבית של העצור יחד עם כלבים משטרתיים, והריסה של תכולת הבית".

הכנסייה היוונית-אורתודוקסית בירושלים מגנה הפגזה של כנסייה בעזה

ביום חמישי [19.10] גינו במטה הכנסייה היוונית-אורתודוקסית בירושלים את "ההפגזה הישראלית של אחת מהכנסיות בעזה - אשר סיפקה מקלט עבור חפים מפשע", ובמיוחד נשים וילדים שאיבדו את ביתם", והסבירו כי מדובר ב"פשע מלחמה". על פי ההודעה, נראה כי בכנסייה טוענים כי מוסדותיה, יחד עם מוסדות דתיים והומניטריים אחרים, "נמצאים על הכוונת", אך הוסבר כי אנשיה נחוישים להמשיך במתן סיוע לתושבי עזה.

קריאות להחרמה של סחורות ישראליות

בקבוצת הפייסבוק של בית צפאפא [11.10] נקראו התושבים לבצע את הקניות שלהם בחנויות השכונתיות, "שם מנסים הסוחרים לספק אלטרנטיבות לכל הסחורות הישראליות" - התבטאות שזכתה לתמיכה של הגולשים. "הלוואי שכולם יעשו את המקסימום בהחרמה של סחורות ישראליות", כתב גולש, "זה המעט שאנחנו יכולים לעשות", וגולשת אחרת ציינה כי גם בזמנים של שגרה מומלץ לקנות סחורות ערביות ולא ישראליות.

הצעות ובקשות לשיעורים פרטיים

בקבוצת הפייסבוק של כפר עקב פורסמו פרטיה של יוזמה מקומית, לפיה "בעקבות השביתות בבתי הספר, המחסור בימי לימודים והחשש לשלוח את הילדים החוצה" מתקיימים שיעורים פרטיים בזום לתלמידים מכל הגילאים במחירים מוזלים. בתגובות, בירכו הגולשים על היוזמה, אך חלקם תיארו את הלימודים דרך הזום כבלתי יעילים וטענו כי "כל החומר נכנס דרך אוזן אחת ויוצא מהשנייה". גולשים אחרים ביקרו את המפרסם על מחיריהם הגבוהים של השיעורים (30 ש"ח לתלמידי תיכון ו-10 ש"ח לתלמידי יסודי), והסבירו כי ל"אנשים אין כסף לבזבז על זה", אך זכו לביקורת נגדית מצד גולשים שכתבו כי המלעזים "מעוניינים לקבל שיעורים בחינם".

בלבול בנוגע לפתיחת המעברים בעוטף ירושלים

- בקבוצת הפייסבוק "מצב הכבישים והמחסומים בירושלים" נרשמו הבוקר [22.10] פרסומים רבים של גולשים, זאת לאור ידיעות שהתפרסמו בסוף השבוע [21.10] על פתיחתם של המעברים בעוטף ירושלים. בקבוצה שאלו הגולשים על הסטטוס של המחסומים, ונענו כי מרביתם המוחלט סגורים, ועודכנו בעומסי התנועה הכבדים בחלק מהכניסות לעיר.
- בפוסט שפורסם בקבוצת הפייסבוק של כפר עקב סיפר אחד הגולשים כי בעקבות סגירת המחסומים הוא פוטר מעבודתו, ושעליו למצוא דרך לפרנס את ששת ילדיו. בתגובות, ענתה לו גולשת כי הוא יכול לדרוש דמי אבטלה מהביטוח הלאומי ופירטה על הדרכים האפשריות לעשות כן, וגולשים אחרים סיפרו על אפשרויות נוספות וטענו כי אסור למקום העבודה לפטר אותו ושעליו לפנות לעורך דין.

תחושת הביטחון האישי במערב העיר

גם השבוע שאלו גולשים רבים (ובעיקר גולשות) האם בטוח להגיע למקומות מסוימים במערב העיר. בתגובות לפוסט של גולשת ששאלה האם ניתן להגיע לקניון מלחה, ענתה גולשת כי היא עובדת שם כשהיא לבושה חיג'אב מאז תחילת המלחמה, ושאף אחד לא הטריד אותה. "אל תפחדו מהם, תצאו ותעשו כל מה שאתן צריכות - הם גם מפחדים", כתבה גולשת אחרת.